

INSTITUT PRO DEMOKRACII A EKONOMICKOU ANALÝZU

projekt Národohospodářského ústavu AV ČR, v. v. i.

INSTITUT FOR DEMOCRACY AND ECONOMIC ANALYSIS

A Project of the Economic Institute of the Czech Academy of Sciences

Rozvody a příjmy žen v České republice: první zjištění v České republice na základě individuálních dat

Červen 2016

PETR JANSKÝ, FILIP PERTOLD, JIŘÍ ŠATAVA

O AUTORECH / ABOUT THE AUTHORS

Petr Janský

Ekonom a výzkumník IDEA při CERGE-EI. Přednáší ekonomii a hospodářskou politiku na Univerzitě Karlově, kde získal doktorát z ekonomie. Magisterský program ekonomie pro rozvoj absolvoval na Oxfordské univerzitě. Specializuje se na mezinárodní rozvojovou ekonomii a veřejné finance.

Economist and a researcher of IDEA at CERGE-EI. He lectures economics and economic policy at Charles University, where he earned a doctorate in economics. He obtained a Master's degree of development economics at Oxford University. He specializes in international development economics and public finance.

Filip Pertold

Výzkumný pracovník a koordinátor v think tanku IDEA při CERGE-EI. V roce 2013 získal ocenění Neuron Impulse Prize. Působil též jako výzkumník na Aarhus University v Dánsku, ve Světové bance a na University of Illinois. Ve svém výzkumu se věnuje zejména vzdělávání, aplikované mikroekonomii, veřejné ekonomice, trhu práce, školství a zdraví.

A researcher and coordinator of IDEA think tank and at CERGE-EI. He was awarded Neuron Impulse Prize in 2013. He was also affiliated with Aarhus University in Denmark, World Bank and University of Illinois. Fields of Interest: Applied Microeconometrics, Public Economics, Education, Labour and Health Economics.

Jiří Šatava

Absolvoval magisterské studium na Vysoké škole ekonomické v Praze a na CERGE-EI. V současnosti dokončuje doktorské studium ekonomie na akademickém pracovišti CERGE-EI. Specializuje se na důchodový systém, daňovou politiku a genderové otázky. Je autorem několika studií IDEA.

He completed a master's degree at the University of Economics in Prague and at CERGE-EI. Currently he is completing doctoral studies in economics at the academic workplace CERGE-EI. In his research he focuses on the pension, tax policy, and gender issues. He is an author of several IDEA studies.

Upozornění: Tato studie reprezentuje pouze názory autorů, a nikoli oficiální stanovisko Národohospodářského ústavu AV ČR, v. v. i. či Centra pro ekonomický výzkum a doktorské studium UK v Praze (CERGE).

Warning: This study represents only the views of the authors and not the official position of the Charles University in Prague, Center for Economic Research and Graduate Education as well as the Economics Institute of the Czech Academy of Sciences, v. v. i.

Rozvody a příjmy žen v České republice: první zjištění v České republice na základě individuálních dat

Studie 9 / 2016

© Petr Janský, Filip Pertold, Jiří Šatava

Národohospodářský ústav AV ČR, v. v. i., 2016

ISBN 978-80-7344-380-1 (Národohospodářský ústav AV ČR, v. v. i.)

Rozvody a příjmy žen v České republice: první zjištění v České republice na základě individuálních dat

ČERVEN 2016

PETR JANSKÝ, FILIP PERTOLD, JIŘÍ ŠATAVA

Shrnutí

- Většina rozvodů představuje zásadní životní situaci s mnoha dopady na oba rozvedené. Rozvodem dnes v Česku končí téměř polovina sňatků, a rozvod tak byl a bude součástí života velké části české populace.
- Dopady jsou výrazně determinovány dělbou práce mezi manželi před rozvodem. Míra dělby práce v rámci českých rodin je vysoká. Ženy se mnohem více věnují péči o děti, příbuzné a chod domácnosti, zatímco muži se soustřeďují na výdělečné činnosti.
- Odhadujeme, že vdané, nestudující a starobní důchod nepobírající ženy ve věku 20 až 70 let by v případě ukončení sdílení příjmů v rámci domácnosti (např. v případě rozvodu a odloučení) čelily poklesu svých čistých příjmů o 20 %.
- Domácnosti vedené rozvedenými ženami vykazují jedny z nejnižších příjmů přepočtených na jednoho člena domácnosti. Průměrný příjem u rozvedené domácnosti, v jejímž čele je žena, je nižší o pětinu než u sezdané domácnosti a o čtvrtinu než u rozvedené domácnosti vedené mužem.
- Rozvedené ženy jsou ale více ekonomicky aktivní než vdané ženy, což je pravděpodobně způsobené nutností reagovat na výpadek příjmů po rozvodu. Stejně tak je ale možné vysvětlení, že ženy, které jsou ekonomicky aktivní, nejsou dostatečně atraktivní partnerky (Bertrand, 2016).

Divorces and women's income: initial findings for the Czech Republic based on individual data

JUNE 2016

PETR JANSKÝ, FILIP PERTOLD, JIŘÍ ŠATAVA

Summary

- In most cases, divorce leads to a radical change in life situation with many consequences for both divorcees. Nowadays nearly half of all marriages in the Czech Republic end in divorce and so this has been and will continue to be part of life for a significant proportion of the country's population.
- The consequences of divorce are highly influenced by the division of labour within the couple prior to their separation. There is a high level of division in most Czech families. Women spend much more time caring for children, relatives and the home, while men are largely focused on paid employment.
- We estimate that married women aged 20 to 70 who are neither studying nor in receipt of an old-age pension would see their net incomes fall by 20 % if they ceased to share income within their household (e.g. as a result of divorce and separation).
- Households led by divorced women report some of the lowest incomes per household member. The average income in a female-led divorced household is one fifth lower than in married households and a quarter lower than in households led by divorced men.
- Divorced women are, however, more economically active than married women; this is probably a reaction to their loss of income following divorce. Nevertheless this difference could also suggest that women who are economically active are less attractive as partners (Bertrand, 2016).

1 Úvod

Většina rozvodů představuje zásadní životní situaci s mnoha dopady na oba rozvedené. Rozvodem dnes v Česku končí téměř polovina sňatků, a rozvod tak byl a bude součástí života velké části české populace: (i) rozvedení v České republice v současnosti tvoří více než 10 % populace; (ii) úhrnná míra rozvodovosti dosahuje téměř 50 %; (iii) průměrná doba strávená v manželství před rozvodem se prodlužuje.¹

Mnohé zahraniční výzkumy ukazují, že ekonomická situace se v důsledku rozvodu v průměru zhoršuje v případě obou bývalých manželů (Amato & Cheadle, 2005), (Andress, Borgloh, Bröckel, Giesselmann, & Hummelsheim, 2006), (Andress et al., 2006). V České republice však tento fenomén dosud kvantifikován nebyl. S ohledem na výrazné rozdíly v průměrných výdělcích mužů a žen a výrazné dělby jejich práce lze očekávat, že dopady rozvodů budou velké. Finanční dopady rozvodu se navíc mohou v budoucnu nadále zvyšovat s tím, jak se prodlužuje doba strávená v manželství před rozvodem.

V článku identifikujeme dělbu práce v českých rodinách, při níž se vdané ženy více zaměřují na péči o děti, příbuzné a domácnost a ženatí muži na výdělečnou činnost. Vdané ženy tak méně budují svou kariéru a svůj výdělkový potenciál, což se po rozvodu může negativně projevit.

2 Metody a data

Pro věrohodné vyčíslení ekonomických dopadů rozvodu na rozvedené manžele je třeba pracovat s daty, která sledují vývoj situace sezdáných a nesezdáných párů v čase. Ekonomické dopady lze potom identifikovat porovnáním vývoje ekonomické aktivity a příjmů u obou rozvedených. Toto porovnání je třeba provádět v období před a po rozvodu a využívat k tomu i ty páry, kde k rozvodu nedošlo. V České republice, na rozdíl od řady evropských zemí, však potřebná data nejsou zatím k dispozici. Z toho důvodu jsou naše odhady ekonomických dopadů založeny pouze na datech,

¹ <https://www.czso.cz/csu/czso/demograficka-prirucka-2014> a <https://www.czso.cz/csu/czso/uhrrna-rozvodovost-v-letech-1950-2014>

kteřá mají průřezový charakter. Konkrétně srovnáváme situaci sezdaných a rozvedených mužů na straně jedné a vdaných a rozvedených žen na straně druhé. Takové odhady dosud nebyly v České republice provedeny. Nicméně je důležité zdůraznit, že naše odhady nemají kauzální charakter, protože mohou být zkreslené tím, že rozvedení se od nerozvedených mohou lišit v řadě nepozorovaných charakteristik, které zároveň ovlivňují jak jejich ekonomickou situaci, tak i pravděpodobnost rozvodu.

Pro naši analýzu využíváme průřezová data z Výběrového šetření příjmů a životních podmínek (SILC) a Výběrového šetření pracovních sil (VŠPS) Českého statistického úřadu z let 2006 až 2012. Tato data poskytují reprezentativní a detailní informace o ekonomické a rodinné situaci rodin a jejich jednotlivých členech. Pro účely této studie byly navíc informace ve výběrových šetřeních doplněny o dodatečně získané charakteristiky jednotlivců a domácností. Využívaná data rozlišují rozvedené, sezdané, svobodné, respektive ovdovělé jednotlivce podle jejich stavu v okamžiku sběru dat. Jako rozvedené tak v analýze identifikujeme pouze jednotlivce, kteří se rozvedli a znovu již neoženili nebo nevdali. To způsobuje jisté zkreslení výsledků, nicméně toto zkreslení je vynuceno povahou dostupných dat.

Domácnosti rozlišujeme podle rodinného stavu osob v jejich čele. *Rozvedenými domácnostmi* rozumíme ty, v jejichž čele stojí rozvedený jednatlivec bez partnera. *Za domácnosti sezdaných* považujeme ty, u kterých je osoba v čele domácnosti ženatá/vdaná. Domácnostmi *svobodných jednotlivců* rozumíme domácnosti mající v čele svobodného jednatlivec bez partnera. Konečně domácnostmi *svobodných párů* rozumíme ty, u nichž je v čele domácnosti nesezdaný pár. Ve všech typech domácností mohou žít další jednotlivci (nezaopatřené děti, příbuzní, rodiče a další) jakéhokoli rodinného stavu, kteří však nejsou osobami v čele domácnosti.

3 Výsledky

Rozvedení v současnosti tvoří významnou část české populace. Ke konci roku 2012 podle Českého statistického úřadu v České republice žilo více než jeden milion rozvedených mužů a žen (1 123 824), což odpovídalo 10,7 % celé populace. Podíl rozvedených v populaci od roku 1989 výrazně vzrostl. V roce 1992 rozvedení tvořili

pouze 5,8 % populace, v roce 2002 už 8,4 % a v roce 2012 pak 10,7 %. Úhrnná rozvodovost vzrostla z 38 % v roce 1990 na 47 % v roce 2012.

Podíl rozvedených v populaci i pravděpodobnost rozvodu tedy dlouhodobě roste. V první polovině této části identifikujeme, zda data o ekonomické aktivitě a výši hrubých příjmů podporují hypotézu o významné rodinné dělbě práce v České republice, což by indikovalo, že dopady potenciálního rozvodu by pro oba partnery mohly být významné. V druhé polovině se dále věnujeme vyčíslení dopadů ztráty sdílení příjmů v rodině a porovnáním příjmů na jednotlivce u sezdaných a rozvedených domácností.

3.1 Rozdíly v mírách ekonomické neaktivity

V této části kvantifikujeme rozdíly v ekonomické neaktivitě jednotlivců podle jejich rodinného statutu. Používáme k tomu lineární regresní model, který odhaduje rozdíly v míře ekonomické aktivity v závislosti na pohlaví, vzdělání, věku, rodinném stavu jednotlivce a věku dítěte v domácnosti². V Tabulce 1 prezentujeme odhadnuté rozdíly v míře ekonomické aktivity mezi rozvedenými a sezdanými, respektive mezi svobodnými a sezdanými. Rozvedené i svobodné ženy (s výjimkou svobodných žen se základním vzděláním) jsou ve větší míře ekonomicky aktivní než porovnatelné vdané ženy. Naopak, rozvedení i svobodní muži jsou méně ekonomicky aktivní než porovnatelní ženatí muži.³

Tato zjištění o rozdílech v ekonomické aktivitě podle rodinného stavu mužů a žen odpovídají dělbě práce v rodině. Ženatý muž se více věnuje finančnímu zajištění rodiny (tržním formám práce), vdaná žena se více orientuje na práci v domácnosti, péči o děti a příbuzné (netržní formy práce). U nesezdaných (svobodných nebo rozvedených) žen pak k rodinné dělbě práce nedochází, a tak jsou tyto ženy spíše ekonomicky aktivní (zaměstnané nebo nezaměstnané). Nesezdaní muži nemají úlohu finančního zajištění rodiny, proto mohou být méně ekonomicky aktivní.

² Věk dítěte zohledňujeme pouze u žen.

³ V této části rozumíme svobodnými muže a ženy, kteří žijí samostatně nebo v nesezdaném páru.

Tabulka 1: Rozdíly v ekonomické aktivitě rozvedených a svobodných jednotlivců oproti sezdáným v %

	Žena		Muž	
	rozvedená	svobodná	rozvedený	svobodný
základní vzdělání	1,4%	- 5,0%	-2,3%	-7,4%
střední vzdělání	2,4%	7,7%	-3,2%	-3,9%
vysokoškolské vzdělání	7,1%	7,7%	-1,6%	-6,0%

Zdroj: Vlastní výpočty a Výběrové šetření pracovních sil Českého statistického úřadu, odhady jsou statisticky významné na 1% hladině významnosti

3.2 Rozdíly v hrubých příjmech

V této části se zaměřujeme na další zdroj rozdílů mezi jednotlivci podle rodinného stavu, a to na rozdíly ve výši hrubých příjmů u pracujících jednotlivců. Tyto rozdíly odhadujeme z výběrového šetření práce a životních podmínek pomocí mzdové regrese, ve které měsíční hrubá mzda závisí na rodinném stavu, vzdělání, počtu odpracovaných let, velikosti úvazku, pohlaví a u žen i na přítomnosti dětí v domácnosti.

Rozvedení i svobodní⁴ muži (s výjimkou rozvedených se základním vzděláním) pobírají statisticky významně nižší mzdu než ženatí muži. Naopak, rozvedené ženy, opět s výjimkou těch se základním vzděláním, pobírají mzdu statisticky významně vyšší než vdané a porovnatelné ženy. Rozdíly hrubých mezd svobodných a sezdáných žen závisí na dosaženém vzdělání nebo nejsou statisticky významné.

Možným vysvětlením je opět rodinná dělba práce mezi manželi. Vdané ženy se více věnují domácím (netržním) pracím, a proto je jejich mzda z tržních prací nižší. Ženatí muži se naopak orientují především na tržní formy práce, k čemuž jim manželky svou vyšší orientací na netržní formy práce vytvářejí podmínky, a proto pobírají vyšší mzdu.

⁴ V této části svobodnými jednotlivci rozumíme svobodné žijící bez partnera.

Tabulka 2: Rozdíly ve výši hrubých příjmů rozvedených a svobodných oproti sezdáným v %

	Žena		Muž	
	rozvedená	svobodná	rozvedený	svobodný
základní vzdělání	0,1%	-2,0%	-4,2%	-11,5% ***
střední vzdělání	6,8% ***	2,5% ***	-2,3% **	-13,5% ***
vysokoškolské vzdělání	6,2% ***	-5,6% ***	-10,8% ***	-25,1% ***

*Zdroj: Vlastní výpočty a Výběrové šetření příjmů a životních podmínek domácností Českého statistického úřadu, **na 5% hladině významnosti, ***na 1% hladině významnosti*

3.3 Rozdíly v disponibilních příjmech domácností

Předchozí kapitoly poukazují na specializaci uvnitř sezdáných domácností oproti rozvedeným a svobodným. Sezdané ženy pracují méně a vydělávají méně než ostatní typy žen – tj. rozvedené i svobodné. Sezdané ženy také vydělávají méně než muži, což je bohatě ilustrováno v literatuře (Jurajda, 2003), a jsou i častěji nezaměstnané (Bičáková, 2012). Tato fakta pouze ilustrují, že sezdané ženy nejsou motivovány budovat kariéru a uvnitř rodiny dochází k dělbě práce. To poukazuje na potenciální nebezpečí dopadů rozvodu. V této části proto ilustrujeme potenciální rozsah dopadu rozvodu na sezdané ženy tím, že porovnááme disponibilní příjmy žen v sezdáných a rozvedených domácnostech. Disponibilní příjmy se liší od hrubých příjmů tím, že předpokládáme plné sdílení příjmů sezdáných párů v rámci domácnosti. Pokud tedy žena vydělává méně než její manžel v rámci domácnosti, její disponibilní příjem je oproti hrubému příjmu navýšen o část příjmu jejího muže.

V Tabulce 3 níže ukazujeme okamžitý dopad potenciální ztráty sdílení příjmů, ke které obvykle dochází při rozvodu. Konkrétně ukazuje, že vdané ženy ve věku mezi 20 a 70 lety, které nejsou studentky ani důchodkyně, v průměru těžší ze sdílení čistých příjmů mezi manželi. Jejich čistý příjem je za předpokladu, že mezi manželi nedochází k žádnému sdílení, o 21,5 % nižší než jejich čistý příjem v situaci, kdy

manželé své příjmy plně sdílí. Potenciální rozvod by tak pro průměrnou vdanou ženu v důsledku ztráty sdílení příjmů znamenal pokles čistých příjmů o 21,5 %.

Největší pokles čistých příjmů u výše definovaných žen v důsledku potenciálního rozvodu a ztráty plného sdílení příjmů nastává u dvacetiletých až devětdvacetiletých žen. Pro ty by ztráta sdílení znamenala pokles příjmů odpovídající 35 % jejich čistých příjmů, které mají v manželství při plném sdílení. K výši ztráty u této skupiny výrazně přispívá péče žen v tomto věku o malé děti. S rostoucím věkem žen se tato ztráta snižuje. U obdobně vymezených mužů je situace zrcadlově otočená a jejich průměrný zisk z ukončení sdílení v důsledku potenciálního rozvodu postupně s věkem klesá.

Tabulka 3: Relativní změna čistých příjmů sezdaných mužů a žen v případě, kdy dojde k přerušení plného sdílení čistých příjmů mezi manželi

	20 let až 29 let	30 let až 39 let	40 let až 49 let	50 let až 59 let	60 let až 69 let
Muži	34,7 %	36,0 %	28,3 %	17,7 %	13,9 %
Ženy	-37,4 %	-35,1 %	-21,6 %	-16,9 %	-14,1 %

Zdroj: Vlastní výpočty a Výběrové šetření příjmů a životních podmínek domácností Českého statistického úřadu

Při podobné analýze, kdy jsme porovnávali výši ztráty podle nejvyššího dosaženého vzdělání, přináší ukončení sdílení dle očekávání nejvyšší náklady u žen se základním vzděláním a nejvyšší výnosy u mužů s vysokoškolským vzděláním.

Celkové potenciální dopady rozvodu však mají mnohem komplexnější podobu a dlouhodobě nejsou determinovány pouze okamžitou ztrátou sdílení společných příjmů v rámci domácnosti. Například rozvedené ženy jsou nuceny více pracovat, případně ztrátu sdílení příjmů částečně kompenzuje povinnost výživného.

Tabulka 4 porovnává ekvivalizované příjmy různých domácností přepočtené na jednoho člena. Tyto statistiky by měly ilustrovat dlouhodobé potenciální dopady

rozvodu, které zde zahrnují nejen ztrátu sdílení, ale i reakce rozvedených na novou životní situaci. I přes potenciální přizpůsobení se novému stavu jsou rozdíly výrazně v neprospěch domácností s rozvedenými v čele, a to zejména pokud se jedná o ženu.

Tento závěr platí jak pro porovnání všech rozvedených a sezdaných domácností, tak pro domácnosti rozdělené podle počtu členů. Přepočítané příjmy domácností vedených rozvedeným jednotlivcem jsou v průměru nižší než přepočítané příjmy svobodných domácností. U domácností s dětmi jsou však přepočtené příjmy domácností vedených svobodnými jednotlivci nižší než u těch, v jejichž čele stojí jednotlivce rozvedené. Je však pravděpodobné, že domácnosti s dětmi vedené svobodným jednotlivcem vznikly díky rozchodu partnerů, tudíž jde de facto o rozvedené domácnosti.

Tabulka 4: Čisté ekvivalizované příjmy domácností podle typu domácnosti

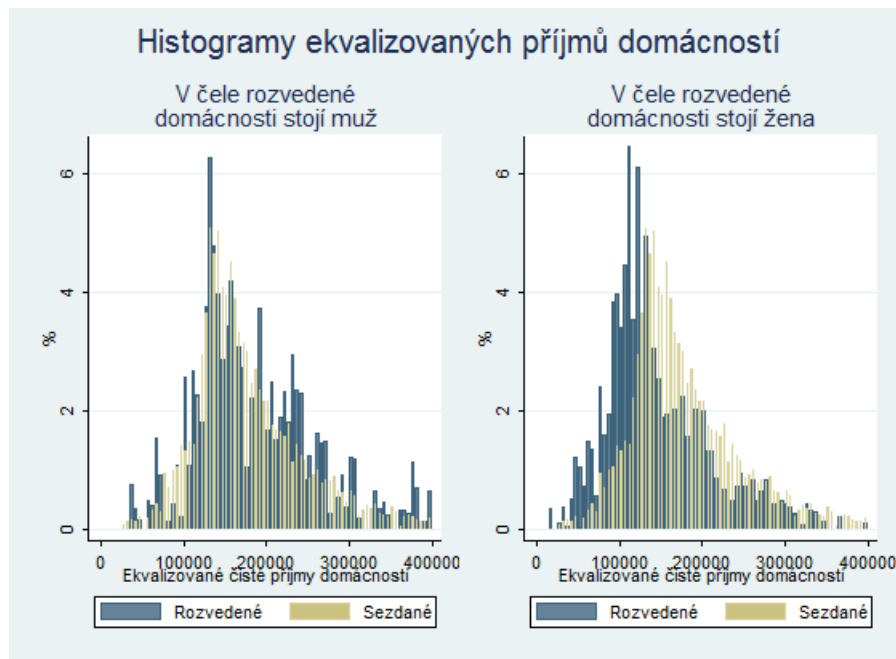
Ekvivalizované čisté příjmy na osobu				
osoba(y) v čele domácnosti	u všech typů domácností	u domácností s dětmi	u domácností bez dětí	u domácností bez dalších členů
sezdaný pár	191 254	178 626	201 202	199 445
rozvedený jednotlivce	172 960	141 183	184 817	183 156
svobodný jednotlivce	193 798	121 440	208 177	214 172
svobodný pár	202 741	165 937	242 632	235 781

Zdroj: Vlastní výpočty a Výběrové šetření příjmů a životních podmínek domácností Českého statistického úřadu

Rozdíly v přepočítaných čistých příjmech domácností u rozvedených a sezdaných domácností jsou dány zejména nižšími příjmy rozvedených domácností, v jejichž čele stojí samotná žena, jak ukazuje Graf 1. Levý panel Grafu 1 ukazuje, že rozdíly

v rozdělení čistých přepočítaných příjmů sezdaných domácností a domácností vedených osamocenými rozvedenými muži jsou minimální. Naopak, rozdíly v čistých přepočítaných příjmech sezdaných domácností a domácností vedených osamocenými rozvedenými ženami jsou výrazně odlišné.

Graf 1: Rozdělení příjmů sezdaných a rozvedených domácností

Zdroj: Vlastní výpočty, Výběrové šetření příjmů a životních podmínek domácností Českého statistického úřadu

4 Závěr

V této studii kvantifikujeme rozdíly v ekonomické aktivitě a příjmech mezi sezdanými a rozvedenými jednotlivci. Rozdíly v ekonomické aktivitě rozvedených, sezdaných a svobodných jednotlivců naznačují významnou úroveň „rodinné dělby práce“ v České republice. Ženatí muži se oproti rozvedeným a svobodným věnují více tržním formám práce, jako jsou zaměstnání a podnikání, což signalizuje vyšší míra ekonomické aktivity a vyšší hrubé mzdy. Vdané ženy se naopak více koncentrují na netržní formy práce, jako je péče o děti, příbuzné a domácnost, což má dopad i na jejich nižší hrubé mzdy. Rodinná dělba práce sama o sobě může být výhodná

pro oba manžele během trvání manželství, v případě rozvodu však přispívá k negativním ekonomickým dopadům rozvodu. Partner, který se více věnoval netržním formám práce (většinou ženy), během manželství méně kumuloval lidský kapitál, a po rozvodu se tak hůře přizpůsobuje nové ekonomické situaci a nutnosti více se věnovat tržním formám práce.

Dopady potenciálního rozvodu při vědomí nedostatku dat pro Českou republiku ilustrujeme kvantifikací dopadů ztráty sdílení příjmů. Ztráta sdílení příjmů mezi partnery by pro vdané ženy ve věku 20 až 70 let, které nejsou studenty ani důchodci, znamenala pokles čistých příjmů o více než 20 %. Tento potenciální pokles může částečně vyrovnat například v rodinách s dětmi výživné, nebo přizpůsobení se mužů a žen nové životní situaci.

Celkový potenciální efekt rozvodu, který zahrnuje nejen ztrátu sdílení příjmů mezi partnery, ale i další dopady rozvodu, ilustrujeme pomocí porovnání příjmů rozvedených a sezdaných domácností přepočtených na jednoho jejich člena. Je však třeba zdůraznit, že toto porovnání nemusí zcela odpovídat kauzálním dopadům rozvodu, jelikož rozdíly mezi příjmy sezdaných a rozvedených mohou být částečně způsobeny nepozorovanými rozdíly mezi rozvedenými a sezdanými jednotlivci a jejich domácnostmi. Domácnosti v čele s rozvedenými vykazují nižší příjmy na jednoho člena než domácnosti vedené sezdaným párem. Nejnižší přepočtené příjmy vykazují domácnosti, které vedou rozvedené ženy, přesněji domácnosti vedené rozvedenými ženami s nezaopatřeným dítětem.

Závěry studie naznačují, že stát může ekonomické dopady rozvodu alespoň částečně eliminovat podporováním konkurenceschopnosti obou manželů na trhu práce během manželství. Tato podpora pomůže snížit výsledky studie indikovanou rodinnou dělbu práce, kdy se ženatí muži více zaměřují na tržní formy práce (zaměstnání a podnikání) a vdané ženy naopak na netržní formy práce (péče o děti, příbuzné a domácnost). Ženy pak budou během manželství více budovat svou kariéru (budovat lidský kapitál) a v případě rozvodu pak budou mít menší obtíže přizpůsobit se nové ekonomické situaci.

5 Seznam literatury

- Aldous, J., & Ganey, R. F. (1999). Family life and the pursuit of happiness the influence of gender and race. *Journal of Family Issues*, 20(2), 155–180.
- Amato, P. R. (2000). The Consequences of Divorce for Adults and Children. *Journal of Marriage and Family*, 62(4), 1269–1287. <http://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2000.01269.x>
- Amato, P. R. (2001). Children of divorce in the 1990s: an update of the Amato and Keith (1991) meta-analysis. *Journal of Family Psychology*, 15(3), 355.
- Amato, P. R., & Cheadle, J. (2005). The long reach of divorce: Divorce and child well-being across three generations. *Journal of Marriage and Family*, 67(1), 191–206.
- Amato, P. R., & Keith, B. (1991a). Parental divorce and adult well-being: A meta-analysis. *Journal of Marriage and the Family*, 43–58.
- Amato, P. R., & Keith, B. (1991b). Parental divorce and the well-being of children: a meta-analysis. *Psychological Bulletin*, 110(1), 26.
- Andress, H.-J., Borgloh, B., Bröckel, M., Giesselmann, M., & Hummelsheim, D. (2006). The economic consequences of partnership dissolution—a comparative analysis of panel studies from Belgium, Germany, Great Britain, Italy, and Sweden. *European Sociological Review*, 22(5), 533–560.
- Arendell, T. J. (1987). Women and the economics of divorce in the contemporary United States. *Signs*, 121–135.
- Armáda spásy. (2014). *Průzkum mezi ženami bez domova*.
- Aseltine Jr, R. H., & Kessler, R. C. (1993). Marital disruption and depression in a community sample. *Journal of Health and Social Behavior*, 237–251.
- Bičáková, A. (2012). *Gender Unemployment Gaps in the EU: Blame the Family* (SSRN Scholarly Paper No. ID 2196414). Rochester, NY: Social Science Research Network. Retrieved from <http://papers.ssrn.com/abstract=2196414>
- Day, R. D., & Bahr, S. J. (1986). Income changes following divorce and remarriage. *Journal of Divorce*, 9(3), 75–88.
- Fokkema, T. (2002). Combining a job and children: contrasting the health of married and divorced women in the Netherlands? *Social Science & Medicine*, 54(5), 741–752.
- Hamplová, D. (2006). Životní spokojenost, štěstí a rodinný stav v 21 evropských zemích. *Sociologický časopis/Czech Sociological Review*, (01), 35–55.
- Janský, P. (2014). Consumer Demand System Estimation and Value Added Tax Reforms in the Czech Republic. *Czech Journal of Economics and Finance*, 64(3), 246–273.
- Joung, I. M., Stronks, K., Van De Mheen, H., van Poppel, F. W., Van der Meer, J. B. W., & Mackenbach, J. P. (1997). The contribution of intermediary factors to marital status differences in self-reported health. *Journal of Marriage and the Family*, 476–490.

- Jurajda, Š. (2003). Gender wage gap and segregation in enterprises and the public sector in late transition countries. *Journal of Comparative Economics*, 31(2), 199–222.
- Kessler, R. C., Davis, C. G., & Kendler, K. S. (1997). Childhood adversity and adult psychiatric disorder in the US National Comorbidity Survey. *Psychological Medicine*, 27(05), 1101–1119.
<http://doi.org/10.1017/S0033291797005588>
- Maršálková, P. (2012). Rozvod manželství a jeho dopad na dítě. Retrieved from
<http://dspace.k.utb.cz/handle/10563/20672>
- Mašková, D. (2010). Sociálně psychologické důsledky rozvodu manželství. Retrieved from
<http://dspace.k.utb.cz/handle/10563/19448>
- Mašková, P. (2011). Životní situace klientek azylového domu pro matky s dětmi. Retrieved from
<http://dspace.k.utb.cz/handle/10563/16237>
- Moravcová, L. (2010a). Problematika rozvodu z pohledu sociální pedagogiky. Retrieved from
<http://dspace.k.utb.cz/handle/10563/11373>
- Moravcová, L. (2010b). Sociálně psychologické důsledky rozvodu manželství (komparace z aspektu pohlaví). Retrieved from <http://dspace.k.utb.cz/handle/10563/18895>
- Peterson, R. R. (1996). A re-evaluation of the economic consequences of divorce. *American Sociological Review*, 528–536.
- Rogers, R. G. (1996). The effects of family composition, health, and social support linkages on mortality. *Journal of Health and Social Behavior*, 326–338.
- Šatava, J. (2013). *Dopad rozvodu na příjmy v důchodu* (Studie IDEA No. 6). Praha: Think tank IDEA při CERGE-EI. Retrieved from http://idea.cerge-ei.cz/files/IDEA_Studie_6_2013.pdf
- Shapiro, A. D. (1996). Explaining Psychological Distress in a Sample of Remarried and Divorced Persons The Influence of Economic Distress. *Journal of Family Issues*, 17(2), 186–203.
- Vohlídalová, M. (2010). Kdo podává žádost o rozvod a jaké jsou příčiny rozpadu partnerských vztahů? *Gender Rovné Příležitosti Výzkum*, (02), 48–56.
- Vohlídalová, M., & Maříková, H. (2011). Rozpady kohabitací, rozvody manželství: jiné a/nebo stejné sociální fenomény? *Gender, Rovné Příležitosti, Výzkum*, 12(2), 3–15.
- Wang, H., & Amato, P. R. (2000). Predictors of Divorce Adjustment: Stressors, Resources, and Definitions. *Journal of Marriage and Family*, 62(3), 655–668.
- Weitzman, L. J. (1985). *The divorce revolution: The unexpected social and economic consequences for women and children in America*. New York: Free Press.

6 Přílohy

Tabulka 1: Rozdíly v ekonomické neaktivitě oproti sezdaným - úplné výsledky popisné regrese pro ekonomickou neaktivitu jednotlivců

	Pravděpodobnost ekonomické neaktivity	
střední vzdělání	-12,7%	***
vysokoškolské vzdělání	-18,0%	***
věková skupina 23 let	-6,3%	***
věková skupina 28 let	-4,3%	***
věková skupina 33 let	-2,5%	***
věková skupina 38 let	-1,5%	***
věková skupina 43 let	-0,3%	
věková skupina 48 let	1,5%	***
věková skupina 53 let	5,6%	***
věková skupina 58 let	14,1%	***
věková skupina 63 let	48,7%	***
žena ve věkové skupině 23 let	19,4%	***
žena ve věkové skupině 28 let	20,4%	***
žena ve věkové skupině 33 let	14,9%	***
žena ve věkové skupině 38 let	8,6%	***
žena ve věkové skupině 43 let	5,5%	***
žena ve věkové skupině 48 let	4,4%	***
žena ve věkové skupině 53 let	3,8%	***
žena ve věkové skupině 58 let	25,3%	***
žena ve věkové skupině 63 let	28,1%	***
svobodná žena s malým dítětem	11,0%	***
svobodná žena s větším dítětem	0,2%	
rozvedená žena s malým dítětem	-10,4%	***
rozvedená žena s větším dítětem	5,2%	***
rozvedená žena se zv	-1,4%	***
rozvedená žena se sv	-2,4%	***
rozvedená žena s vv	-7,1%	***
rozvedený muž se zv	2,3%	***
rozvedený muž se sv	3,2%	***
rozvedený muž s vv	1,6%	***
svobodná žena se zv	5,0%	***
svobodná žena se sv	-7,7%	***
svobodná žena s vv	-7,7%	***
svobodný muž se zv	7,4%	***
svobodný muž se sv	3,9%	***
svobodný muž s vv	6,0%	***
malé dítě	53,4%	***
větší dítě	-7,7%	***
Konstanta	15,7%	***

Tabulka 2: Rozdíly v hrubých příjmech oproti sezdaným - úplné výsledky - popisná regrese pro logaritmus výše mzdy jednotlivců

středoškolské vzdělání	23,0%	***
vysokoškolské vzdělání	63,9%	***
věk	3,4%	***
kvadrat. věku	0,0%	***
věk ženy	-2,0%	***
kvadrat. věku ženy	0,0%	***
týdenní odpracovaná doba	0,9%	***
rozvedená žena jednotlivec se zv	0,1%	
rozvedená žena jednotlivec se sv	6,8%	***
rozvedená žena jednotlivec s vv	6,2%	***
rozvedený muž jednotlivec se zv	-4,2%	
rozvedený muž jednotlivec se sv	-2,3%	***
rozvedený muž jednotlivec s vv	-10,8%	***
svobodná žena jednotlivec se zv	-2,0%	
svobodná žena jednotlivec se sv	2,5%	***
svobodná žena jednotlivec s vv	-5,6%	***
svobodný muž jednotlivec se zv	-11,5%	***
svobodný muž jednotlivec se sv	-13,5%	***
svobodný muž jednotlivec s vv	-25,1%	***
svobodná žena pár se zv	17,4%	***
svobodná žena pár se sv	7,0%	***
svobodná žena pár s vv	4,5%	
svobodný muž pár se zv	3,6%	
svobodný muž pár se sv	-1,5%	
svobodný muž pár s vv	-12,7%	***
rozvedená žena jednotlivec s malým dítětem	5,8%	
rozvedená žena s větším dítětem	-3,9%	***
svobodná žena jednotlivec s malým dítětem	-3,7%	
svobodná žena jednotlivec s větším dítětem	1,2%	
svobodná žena pár s malým dítětem	-2,9%	
svobodná žena pár s větším dítětem	-3,8%	
Konstanta	881,1%	***

Zdroj: Výběrové šetření příjmů a životních podmínek domácností Českého statistického úřadu

Poznámky: zv je zkratka základní vzdělání, sv pro střední vzdělání, vv pro vysokoškolské vzdělání.

Předchozí publikace

- Květen 2016: Štěpán Jurajda, Stanislav Kozubek, Daniel MÜNICH, Samuel Škoda. „*Oborová publikační výkonnost pracovišť výzkumných organizací v České republice v letech 2009-2013*“
- Květen 2016: Petr Janský, Klára Kalíšková, Daniel MÜNICH. „Dopad daní a dávek na příjmovou nerovnost a relativní chudobu v České republice“
- Duben 2016: Miroslava Federičová, Filip Pertold, Michael L. Smith. „*Sebedůvěra třídy a soutěž spolužáků o osmiletá gymnázia*“
- Březen 2016: Filip Pertold. „*K čemu vede (ne)transparentnost veřejných zakázek?*“
- Březen 2016: Klára Kalíšková, Daniel MÜNICH, Filip Pertold. „*Veřejná podpora míst ve školkách se vyplatí: Analýza výnosů a nákladů*“
- Únor 2016: Filip Pertold. „*Přechod na střední školu, pití alkoholu a vliv vrstevníků na kouření mládeže*“
- Leden 2016: Štěpán Jurajda, Stanislav Kozubek, Daniel MÜNICH, Samuel Škoda. „*An International Comparison of the Quality of Academic Publication Output in the Czech Republic*“
- Prosinec 2015: Libor Dušek, Jiří Šatava. „*Zdanění vysokopříjmových osob*“
- Prosinec 2015: Libor Dušek. „*Hrozí opět přeplnění věznic? Predikce počtu vězňů v České republice*“
- Prosinec 2015: Štěpán Jurajda, Stanislav Kozubek, Daniel MÜNICH, Samuel Škoda. „*Mezinárodní srovnání kvality publikačního výkonu vědních oborů v České republice*“
- Listopad 2015: Mariola Pytliková. „*Rozdíly ve výši výdělků ve vztahu k mateřství a dítěti v rodině*“
- Listopad 2015: Klára Kalíšková. „*Skills Mismatches in the Czech Republic*“
- Listopad 2015: Jiří Šatava. „*Pracovní aktivita po dosažení důchodového věku: Institucionální pobídky v České republice*“
- Říjen 2015: Alena Bičáková, Klára Kalíšková. „*Od mateřství k nezaměstnanosti: Postavení žen s malými dětmi na trhu práce*“
- Září 2015: Jiří Šatava. „*Working Beyond Pensionable Age: Institutional Incentives in the Czech Republic*“
- Září 2015: Jana Bakalová, Radim Boháček, Daniel MÜNICH. „*Komparativní studie věku odchodu do důchodu v České republice*“ (česká verze studie „*A Comparative Study of Retirement Age in the Czech Republic*“ z června 2015)
- Září 2015: Štěpán Jurajda, Daniel MÜNICH. „*Oborová publikační výkonnost výzkumných pracovišť v České republice v letech 2008-2012*“ (studie obsahuje interaktivní internetový nástroj, pomocí kterého je možné zvolit obor či pracoviště a zobrazit řazení pracovišť dle preferovaného ukazatele)
- Září 2015: Daniel MÜNICH, Mária Perignáthová, Lucie Zapletalová, Vladimír Smolka. „*Platy učitelů českých základních škol: setrvale nízké a neatraktivní*“
- Srpen 2015: Jan Švejnar. „*Miliardáři versus lidé / Billionaires versus People*“
- Červen 2015: Jana Bakalová, Radim Boháček, Daniel MÜNICH. „*A Comparative Study of Retirement Age in the Czech Republic*“ (v angl. jazyce, srovnávací studie věku odchodu do důchodu v České republice)
- Květen 2015: Josef Montag, Lucie Zapletalová. „*Bodový systém a jeho vliv na počet smrtelných nehod*“
- Březen 2015: Vojtěch Bartoš. „*(Ne)diskriminace žen při žádosti o zaměstnání v důsledku mateřství: Experiment*“
- Prosinec 2014: Klára Kalíšková, Lucie Zapletalová. „*Společným zdaněním k nižší zaměstnanosti žen*“
- Říjen 2014: Ágota Scharle. „*Co s ekonomickou neaktivitou v zemích Visegrádu?*“

- Říjen 2014: Štěpán Jurajda, Daniel Münich, Lucie Zapletalová. „Vliv informací z volebních lístků na výsledky obecních a krajských voleb“
- Srpen 2014: Matěj Bajgar, Petr Janský. „Regionální rozdíly v kupní síle: Ceny, platy, mzdy a důchody“
- Červenec 2014: Štěpán Jurajda, Jiří Šatava. „Budete mít nárok na důchod?“
- Červen 2014: Daniel Münich, Miroslava Federičová. „Učení mučení, nebo škola hrou? Srovnání oblíbenosti školy a matematika pohledem mezinárodního šetření“
- Červen 2014: Petr Bouchal, Petr Janský: „Státní úředníci: Kolik jich vlastně je, kde a za kolik pracují?“
- Květen 2014: Klára Kalíšková, Daniel Münich. „Komu pomůže navrhované zvýšení slevy na dani na dítě?“
- Březen 2014: Vilém Semerák. „Česká ekonomika pokračuje v růstu i v roce 2014“
- Březen 2014: Miroslava Federičová, Daniel Münich. „Příprava na osmiletá gymnázia: velká žákovská steplechase“
- Březen 2014: Klára Kalíšková. „Ženy v českém finančním sektoru 1994-2012: nové pracovní příležitosti pro mladé a vzdělané“
- Prosinec 2013: Daniel Münich, Tomáš Protivínský. „Dopad vzdělanosti na hospodářský růst: ve světle nových výsledků PISA 2012“
- Prosinec 2013: Libor Dušek, Jiří Šatava. „Zdanění vysokých příjmů, reforma za reformou...“
- Prosinec 2013: Libor Dušek, Klára Kalíšková, Daniel Münich. „Kdo a kolik odvádí do společné kasy? Zdanění příjmů ze zaměstnání a podnikání v českém systému“
- Říjen 2013: Libor Dušek, Klára Kalíšková, Daniel Münich. „Co by od roku 2015 přinesla již schválená reforma příjmů daní?“
- Září 2013: Jiří Šatava. „Dopad rozvodu na příjmy v důchodu“
- Červen 2013: Ondřej Schneider, Jiří Šatava. „Důchodový systém: scénáře budoucího vývoje“
- Květen 2013: Ondřej Schneider, Jiří Šatava. „Dopady reformy I. důchodového pilíře po roce 1996 na starobní důchody jednotlivců“
- Květen 2013: Petr Janský. „Účastníci penzijního připojištění“
- Duben 2013: Martin Gregor. „Může záporný hlas ve volebním systému se dvěma mandáty zvýšit kvalitu kandidátů?“
- Březen 2013: Pavel Hait, Petr Janský. „Kdo je nejvíce zasažen růstem cen? Rozdíly v inflaci pro různé domácnosti“
- Prosinec 2012: Vilém Semerák. „Zachrání Čína české exporty? Studie“
- Listopad 2012: Petr Janský. „Odhady dopadů změn DPH na domácnosti: porovnání dvou možných scénářů od roku 2013“
- Říjen 2012: Pavla Nikolová, Ján Palguta, Filip Pertold, Mário Vozár. „Veřejné zakázky v ČR: Co říkají data o chování zadavatelů?“
- Říjen 2012: Ondřej Schneider. „Jaký důchod nás čeká? Alternativy vývoje státního průběžného důchodového systému“
- Říjen 2012: Ondřej Schneider, Jiří Šatava. „Český důchodový systém na rozcestí: Pro koho je výhodný přechod do druhého pilíře?“
- Září 2012: Vilém Semerák. „Dopady makroekonomického vývoje ČR na krajské úrovni: možnosti pro aktivní hospodářskou politiku“ (studie pro potřeby Ekonomické rady Asociace krajů ČR)
- Září 2012: Vilém Semerák, Jan Švejnar. „Možnosti pro aktivní hospodářskou politiku na krajské úrovni“ (studie pro potřeby Ekonomické rady Asociace krajů ČR)

- Září 2012: Petr Janský, Zuzana Řehořová. „Česká pomoc rozvojovým zemím: nejen finanční rozvojová spolupráce“
- Září 2012: Petr Janský, Zuzana Řehořová. „The Commitment to Development Index for the Czech Republic“ (výzkumný článek)
- Září 2012: Daniel Münich, Jan Straka. „Být či nebýt učitelem: platy českých učitelů pohledem nákladů ušlých příležitostí a širší souvislosti“
- Srpen 2012: Štěpán Jurajda, Daniel Münich. „Kde se v ČR dělá nejlepší výzkum“
- Srpen 2012: Libor Dušek. „Kde hledat příčiny přeplněných věznic“
- Červen 2012: Daniel Münich, Petr Ondko, Jan Straka. „Dopad vzdělanosti na dlouhodobý hospodářský růst a deficity důchodového systému“
- Květen 2012: Klára Kalíšková, Daniel Münich. „Česky: Nevyužitý potenciál země“
- Duben 2012: Libor Dušek, Petr Janský. „Očekávané dopady změn sazeb DPH na rozpočty krajů“
- Březen 2012: Petr Janský, Daniel Münich. „Co když vláda nebude valorizovat starobní důchody? První odhady dopadů na relativní chudobu důchodců v ČR“
- Únor 2012: Ondřej Schneider. „Rozpočtové instituce—evropské zkušenosti a aplikace na Českou republiku“
- Únor 2012: Petr Janský, Ondřej Schneider. „(Ne)udržitelnost (dluhu) veřejných financí“
- Prosinec 2011: Vilém Semerák, Jan Švejnar. „Evropská krize—Dopady měnové (dez)integrace na ČR“
- Prosinec 2011: Vilém Semerák, Jan Švejnar. „Evropská krize—Špatná a ještě horší řešení“
- Prosinec 2011: Vilém Semerák. „Evropská krize—Limity čínské podpory“
- Srpen 2011: Ondřej Schneider. „Důchodové systémy v Evropě: Reformují všichni“
- Červenec 2011: Petr Janský, Klára Kalíšková. „Jak sjednocení DPH kompenzovat rodinám s dětmi“
- Květen 2011: Ondřej Schneider. „Penzijní dluh: Břímě mladých“
- Květen 2011: Libor Dušek, Ondřej Schneider. „Poplatky penzijních fondů: Komentář“
- Duben 2011: Jan Hlaváč, Ondřej Schneider. „Finanční výkonnost penzijních fondů ve střední Evropě: Proč jsou české fondy nejhorší?“
- Březen 2011: Libor Dušek, Petr Janský. „Jak by sjednocení DPH na 17,5 % dopadlo na domácnosti a veřejné rozpočty“
- Březen 2011: Libor Dušek, Petr Janský. „Přehled hlavních dopadů daňových změn na domácnosti a veřejné rozpočty“
- Únor 2011: Libor Dušek, Petr Janský. „Jak by daňové změny dopadly na domácnosti a veřejné rozpočty“
- Únor 2011: Libor Dušek, Petr Janský. „Dopady sjednocení sazeb DPH na 20 % na životní úroveň domácností“
- Prosinec 2010: Libor Dušek, Petr Janský. „Odhad dopadů navrhovaných změn DPH na životní náklady domácností“
- Září 2010: Libor Dušek, Vilém Semerák, Jan Švejnar. „Jak na státní rozpočet: Ekonomický přístup“
- Květen 2010: Libor Dušek, Vilém Semerák, Jan Švejnar. „Jak inteligentně reformovat veřejné finance“
- Září 2009: Vilém Semerák, Jan Švejnar. „New member countries' labour markets during the crisis. EU BEPA Policy Brief“

<http://idea.cerge-ei.cz/publikace>

Tento výzkum podpořil Nadační fond Neuron na podporu vědy

Upozornění: Tato studie reprezentuje pouze názory autorů, a nikoli oficiální stanovisko Národohospodářského ústavu AV ČR, v. v. i. či Centra pro ekonomický výzkum a doktorské studium UK v Praze (CERGE).

Warning: This study represents only the views of the authors and not the official position of the Charles University in Prague, Center for Economic Research and Graduate Education as well as the Economics Institute of the Czech Academy of Sciences, v. v. i.

Rozvody a příjmy žen v České republice: první zjištění v České republice na základě individuálních dat

Studie 9 / 2016

© Petr Janský, Filip Pertold, Jiří Šatava

Národohospodářský ústav AV ČR, v. v. i.

ISBN 978-80-7344-380-1

DĚKUJEME VŠEM SPONZORŮM / WE THANK ALL OUR SPONSORS

Deloitte.

Jan Žůrek

Antonín Fryč
generální ředitel
WAREX, s. r. o.

Petr Šrámek
advokát

IDEA se v rámci NHÚ podílí na aktivitách Strategie AV21
IDEA by CERGE-EI participates in the Strategy AV21 activities

Rozvody a příjmy žen v České republice: první zjištění v České republice na základě individuálních dat

Studie Institutu pro demokracii a ekonomickou analýzu (IDEA)

Vydavatel/Publisher: Národohospodářský ústav AV ČR, v. v. i., Politických vězňů 7, 111 21 Praha 1, Česká republika

O IDEA

Institut pro demokracii a ekonomickou analýzu (IDEA) je nezávislý think-tank zaměřující se na analýzu, vyhodnocování a vlastní návrhy veřejných politik. Doporučení IDEA vychází z analýz založených na faktech, datech, jejich nestranné interpretaci a moderní ekonomické teorii.

IDEA je součástí akademického pracoviště CERGE-EI a vznikla z iniciativy a pod vedením prof. Jana Švejnara.

Principy fungování IDEA

1. Vytváření shody na základě intelektuální otevřenosti – přijímání volné soutěže myšlenek, otevřenost podnětům z různých částí světa, přehodnocování existujících stanovisek vzhledem k novým výzvám.
2. Využívání nejvhodnějších teoretických a praktických poznatků – snaha o rozvinutí postupů na základě nejlepších teoretických i praktických poznatků (z České republiky i ze zahraničí).
3. Zaměření aktivit na vytvoření efektivní politiky a strategie České republiky – doplňovat akademické instituce vytvářením podkladů efektivním a operativním způsobem.

Pokud chcete dostávat do své emailové schránky informace o připravovaných studiích a akcích IDEA, napište nám na idea@cerge-ei.cz

About IDEA

The Institute for Democracy and Economic Analysis (IDEA) is an independent think-tank focusing on policy-relevant research and recommendations. IDEA recommendations are based on high quality data, objective evidence-based analysis, and the latest economic theories.

IDEA is led by its founder, Prof. Jan Švejnar, and forms part of the CERGE-EI research centre.

IDEA's Working Principles

1. We build consensus on the basis of intellectual openness – we believe in a free competition of ideas, are open to initiatives from various parts of the world, and constantly review existing opinions in the light of new challenges.
2. We make use of the most appropriate theoretical and empirical findings, and strive to develop methods based on the best theoretical and practical knowledge (both from the Czech Republic and from abroad).
3. We focus on creating effective policy and strategy for the Czech Republic, complementing academic institutions by producing materials in a constructive, practical format.

If you would like to receive regular information about the latest IDEA studies and events please subscribe to our mailing list by contacting idea@cerge-ei.cz

<http://idea.cerge-ei.cz>